

SÈRIE 3

Exercici 1. Opció A: <i>Dona i ocell</i>, de Joan Miró	5 punts
Esquema d'anàlisi	1 punt
Espai cronològic, històric i cultural	1 punt
<p>Cronologia: 1983.</p> <p>Context històric i cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Catalunya: <ul style="list-style-type: none"> • 1980. Triomf de CiU a les eleccions al Parlament de Catalunya. Presidència de Jordi Pujol. • A Barcelona: <ul style="list-style-type: none"> • Triomf del PSC a l'alcaldia de la ciutat. 1982. • Transformació urbanística de Barcelona de la mà d'Oriol Bohigas. • Preparació de les instal·lacions dels futurs Jocs Olímpics de Barcelona: Estadi Olímpic [Federico Correa]; torre de la Telefònica [Santiago Calatrava], Palau Sant Jordi [Arata Isozaki]... • A Espanya: <ul style="list-style-type: none"> • Fracàs del cop d'estat de Tejero [23 de febrer de 1981]. • Majoria absoluta del PSOE. Felipe González és elegit president. • Al món: <ul style="list-style-type: none"> • Boicot dels EUA als Jocs Olímpics de Moscou [1980] i de l'URSS als Jocs Olímpics d'Atlanta [1984]. • Guerra del Líban [1982]. • Guerra Iran-Iraq [1980-1988]. 	<p>0,20</p> <p>0,80</p>
Estil i característiques formals, compositives, estructurals i tècniques	2 punts
<p>Estil: abstracte i/o surrealista.</p> <p>Característiques: [un mínim de 5]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adequació a l'entorn, malgrat ser anterior a la realització del parc. • Verticalitat. • Tres elements sobreposats: estructura vertical, tub cilíndric i mitja lluna. • Monumentalitat (escala gegantina), gran visibilitat per mida i colors. • Varietat de formes i seccions (tiges, línies...). • Estructura amb duplicitat formal contrastada: fust/brot estable i cilindre/creixent dinàmic. • Sensació de lleugeresa i moviment, gràcies als elements que coronen el conjunt. • Materials: formigó i trencadís de ceràmica amb tessel·les de colors primaris i secundaris (groc, vermell, blau i verd) [obra de Joan Gardy Artigas]. 	<p>0,25</p> <p>0,35c/u</p>

Tema, significat i funció	1 punt
<p>Significat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • S'ha indicat un presumpte significat establint diverses relacions entre l'escultura i diferents òrgans, criatures i elements de la natura. • L'obertura negra, vertical, s'ha relacionat amb les vulves de la Gran Maternitat de San Francisco o de la <i>Dona</i> (1981) de l'Ajuntament de Barcelona; el fust en conjunt sembla tenir una forma fàl·lica. • <i>Dona i ocell</i> té una configuració contrastada. Hi ha un element vertical, de caràcter vegetal, com la tija d'algun lliri o el peu d'alguns bolets, damunt el que hi ha com una poncella o el cap d'un bolet, abans d'obrir-se. Ambdós elements són formes plenes, arrodonides, còncaves. • Al capdamunt, en una disposició molt dinàmica, hi ha un rodet desigual i horitzontal, buit, que contrasta amb les parts anteriors i que, al seu exterior, manifesta un caràcter també arrodonit que es torna convex i buit per dins. I, coronant-ho tot, hi ha una lluna creixent oscil·lant, amb les seves banyes ben evidents, que manifesta una curvatura que es transforma en les punxes. • Si la forma vertical manifesta una evolució en el temps, pujant des de baix, rodet i creixent suggereixen un dinamisme que es dona en un instant precís, ballant dalt de tot, i les banyes expressen una projecció també cap a l'espai exterior, com antenes. Així, la imatge creix des de baix, té un primer tram a l'acabament de la columna i segueix, enllà. • És com si rodet i creixent s'haguessin col·locat, per un moment, sobre la poncella, com si fossin insectes que volen, i l'obra captés aquest instant de coincidència. Seria l'encontre d'una criatura arrelada a la terra amb altres de l'àmbit aeri, d'identitats molt diferents. • El títol reflecteix dos elements —dona i ocell— que poden estar presents no en la seva semblança sinó com a elements dins d'altres formes (l'ocell al creixent de lluna; la dona, en l'obertura vertical de la tija), creant en la configuració de l'obra diferents identitats alhora. • L'artista ha pres les formes de la natura i les ha transformat, sense recórrer a imitar-les, sinó que més aviat n'ha captat els ritmes (així, el creixent pot ser la lluna amb unes banyes o un ocell), per expressar el desenvolupament des de l'origen fins a l'expansió que vol saltar cap enfora. • Miró ha pres els seus diferents trets de la diversitat de les coses del món i hi juga i els combina diversament, així li dona a una mongeta les banyes del caragol o de la lluna, o transforma un lliri en bolet. També elements diferents s'acoblen en insòlites identitats que són molt surrealistes i així la tija vegetal té vulva; i natures diferents, plenes i 	0,80

<p>buides, dures i toves, del cel i la terra, es relacionen, sota la llum vibrant del Sol, plena de color i moviment, polsant els diferents ritmes vitals.</p> <ul style="list-style-type: none">• Una altra interpretació: l'esclat de la vida a partir de la unió del sexe masculí (forma fàl·lica) i el sexe femení (obertura negra) i l'aigua de l'estany (element vital). El cilindre és l'ocell que comunica el món terrenal amb el cel, representat per la lluna (relacionat amb la sèrie constel·lacions de Miró). <p>Funció:</p> <ul style="list-style-type: none">• Urbanística.• <i>Dona i ocell</i>, de Miró, dona la benvinguda als qui arriben a Barcelona per terra, en cotxe (la Gran Via, ben a prop, enllaça amb les vies que connecten la ciutat amb altres llocs) o en tren, situada com està a tocar de l'estació de Sants. A més, fa conjunt amb dues obres més: el <i>Mosaic</i> (1976), que està situat al paviment de les Rambles i saluda als que desembarquen al port de la ciutat, i el <i>Mural</i> (1970) de l'aeroport del Prat, que saluda als qui arriben en avió.	0,20
--	------

Exercici 1. Opció B. <i>Enterrament a Ornans</i>, de Gustave Courbet	5 punts
Esquema d'anàlisi	1 punt
Espai cronològic, històric i cultural	1 punt
Cronologia: 1849-1850 [s'admet mitjan segle XIX]	0,20
Context	0,80
<ul style="list-style-type: none"> • L'etapa del rei Lluís Felip d'Orleans (1830-1848) significà a França l'inici de la industrialització i la consolidació del capitalisme financer. La revolució de l'any 1848 va enderrocar Lluís Felip i, pocs mesos després, Lluís Napoleó Bonaparte, futur Napoleó III, va ser elegit president de la Segona República Francesa. • La Revolució Industrial va atorgar el protagonisme a dues classes socials antagòniques: la burgesia, nova classe dominant que imposà la seva política i la seva moral, i la classe obrera, que reivindicà millors condicions de vida. • L'espiritualisme romàntic va quedar obsolet en una societat amb una burgesia enlluernada pel progrés tècnic i industrial i una classe obrera aclaparada per la misèria. • La gran desigualtat social va afavorir la difusió de l'obra dels primers teòrics anarquistes i socialistes, com ara Proudhon (amic de Courbet, que el va retratar), Marx i Engels. • D'altra banda, l'espectacular expansió de la ciència va obrir la possibilitat d'un coneixement objectiu de la realitat, com afirmava la filosofia positivista d'Auguste Comte. • L'aparició de les primeres fotografies [daguerrotips] a partir dels anys trenta. 	

Estil, característiques formals, compositives i tècniques	2 punts
<p>Estil: realisme.</p>	0,25
<p>Característiques formals, compositives i tècniques: [un mínim de 5]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predomini de la pinzellada per damunt del dibuix. • L'obra <i>Enterrament a Ornans</i> és un llenç de grans dimensions en forma apaïxada i de composició tancada amb tots els grups de persones en relació amb el centre del quadre. • El quadre presenta una composició bastant estàtica, gairebé sense acció. Courbet mostra l'escena sense cap mena d'idealització. • La majoria dels personatges es troben a la mateixa altura, disposats horitzontalment a manera de fris, sense cap mena de jerarquia. • L'únic element que s'eleva sobre la resta és la creu que trenca la uniformitat del paisatge del fons. • El grup no és homogeni ni el seu repartiment és simètric. A l'esquerra, hi apareixen la majoria de les autoritats civils i eclesiàstiques, recognoscibles pels seus vestits, i a la dreta, la resta del poble, familiars i veïns. • La gamma cromàtica és reduïda. L'artista utilitza una paleta de tonalitats fosques i sòbries que mostra una clara influència del cromatisme de la pintura holandesa i espanyola del segle XVII, que havia contemplat al Museu del Louvre. El protagonisme del negre desafia les normes acadèmiques de l'època i evidencia la gravetat de l'escena. Tons ocres, verds i grisos dominen en el paisatge del fons. • La possible monotonia cromàtica es trenca amb els blancs i vermells que apareixen en diferents parts del quadre. • La llum no busca atorgar dramatisme a l'escena, sinó que utilitza els efectes del clarobscur per donar corporeïtat a les figures. Contrasta la banda esquerra, més lluminosa, amb una banda dreta enfosquida per les vestidures negres de les dones. La llum del capvespre accentua la solitud del paisatge. • El tractament de la llum reflecteix l'estudi de les obres de Caravaggio i Rembrandt. 	0,35 c/u

Exercici 2. Obra 1. Panteó de Roma	5 punts
a) Situeu l'obra en el context cronològic, històric i cultural corresponent.	1 punt
<p>Cronologia: 118-128</p> <p>Context històric i cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran s'opta per un nou sistema polític, liderat per un emperador i es divideix el territori en províncies. • Romanització. • Globalització cultural. • Sòlida estructura social, jurídica - dret romà - política i comercial. • Moment de màxima expansió de l'Imperi romà. • Adrià va contribuir de manera decisiva a l'establiment dels <i>Vallum Romanum</i> (fronteres d'Anglaterra) i va encarregar l'administració interior a funcionaris experts. • Literatura: Suetoni (secretari personal d'Adrià) fou l'autor de <i>Vides dels dotze cèsars</i>. 	0,20 0,80
b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu quatre característiques formals, conceptuals o tècniques de l'escultura grega del període clàssic.	1 punt
<p>Estil: Romà imperial.</p> <p>Característiques de l'escultura grega del període clàssic:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preocupació per reproduir fidelment l'anatomia humana. • Trencament de la rigidesa i frontalitat arcaiques. • Proporcions equilibrades. • Recerca del model ideal de bellesa. • Utilització del <i>contrapposto</i>. • Estructura en «S», corba praxitel·liana. • Cànon de proporcions matemàtiques entre el cap i la resta del cos. 	0,20 0,20 c/u

e) Definiu QUATRE d'aquests cinc termes: <i>Maiestas Domini</i> , mihrab, tetramorf, mainell, iconoclàstia.	1 punt
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Maiestas Domini</i>: Representació de Déu Fill iniciant el Judici Final tal com narra l'Evangeli de sant Joan. És equivalent al pantocràtor bizantí i és un tema habitual en l'art romànic, a portes, absis i cúpules dels temples. • mihrab: Es tracta d'una petita capella o un nínxol de les mesquites, molt ornamentat, on es guarda un exemplar luxós de l'Alcorà, orientat cap a la Meca. • tetramorfs: Considerats per la teologia cristiana com els símbols dels Quatre evangelistes (lleó, Marc; brau, Lluc; àguila, Joan; àngel, Mateu). Són un tema molt freqüent en l'art medieval, tant en relleu com en pintura. • mainell: Columneta petita que divideix verticalment una finestra o una porta en dues parts. Més o menys ornamentat, és un element molt freqüent en els accessos als temples cristians romànics i gòtics. • iconoclàstia: Doctrina teològica bizantina que condemna la representació d'imatges de personatges sagrats atès que predisposen a la idolatria. 	0,25c/u

Exercici 2. Obra 2. <i>Retaule de l'Esperit Sant</i> [Manresa], de Pere Serra	5 punts
a) Situeu l'obra en el context cronològic, històric i cultural corresponent	1 punt
Cronologia: 1393-1394 [s'admet finals segle XIV].	0,20
Context històric i cultural	0,80
<ul style="list-style-type: none"> • Des de final del segle XII, un esperit nou va recórrer tot Europa i, amb aquest esperit, la llum i la natura van il·luminar la fe i l'entusiasme dels pobles. • El desvetllament de les ciutats va fer que els ciutadans es trobessin i establissin un diàleg permanent entre ells o amb el món que els envoltava, i que es proposessin solucions plàstiques tan belles com les catedrals. • Naixement de les universitats. • La relació amb Déu i amb tot allò sobrenatural va adquirir un caire més moderat que en segles anteriors; amb amor i sense por, trets que anunciaven un humanisme incipient. • En contraposició amb el romànic rural, feudal i monàstic, es desenvolupà el gòtic urbà, que va substituir el monestir aïllat al camp per la catedral ciutadana. • L'art gòtic es va desenvolupar dins del context general d'espiritualitat que caracteritzava l'edat mitjana, però no es pot considerar una continuació de l'esperit romànic. • Cap al final del segle XII, tant el pensament filosòfic (es va traduir Aristòtil, filòsof d'idees oposades a Plató) com la nova situació socioeconòmica van fer possibles les condicions necessàries perquè sorgís un home nou; per tant, també un art nou. • Noves condicions socioculturals <ul style="list-style-type: none"> - Una estructura social nova: A partir del segle XIII després de les croades, es van crear rutes noves i s'hi va desenvolupar un comerç creixent; això va comportar nous esquemes laborals i tècnics per proveir els mercaders i va sorgir una indústria artesana incipient que va concentrar molta gent a les ciutats, on es van anar configurant els gremis i els burgs i un nou personatge: el burgès. - Aparició dels ordes mendicants (franciscans i dominics). - Desvetllament de l'humanisme: durant el segle XIII, Sant Francesc d'Assís va introduir una dimensió nova de l'home. Des d'aleshores, el cos ja no va ser un suport miserable de l'ànima, sinó una obra meravellosa de Déu que s'havia de respectar. S'havia deixat enrere el terror de l'any mil i s'obria una nova era d'amor: a Déu i a la naturalesa; amor espiritual i amor cortesà. 	

<p>b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu quatre característiques formals, conceptuals o tècniques de l'escultura d'aquest estil.</p>	<p>1 punt</p>
<p>Estil: Gòtic.</p> <p>Característiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escultura arquitectònica <i>versus</i> escultura exempta. • Tipologies: imatges religioses (marededeus, apòstols, sants, etc.). • Monuments funeraris. Púlpits. • Humanització a través de diferents recursos. • Estilització i arrodoniment de les línies. • Elegància de moviments. • Naturalisme i expressivitat. • Corporeïtat i volumetria de les vestidures i els cossos. • Utilització del contraposat [<i>contrapposto</i>]. • Dinamisme compositiu. • Inclinació lleugera del cos en les figures de la Mare de Déu: <i>hanchement</i> [maluc]. • Policromia. <p>Materials: marbre, alabastre, pedra, fusta, bronze en els relleus.</p>	<p>0,20</p> <p>0,20 c/u</p>
<p>c) Observeu la imatge i l'esquema i responeu a les quatre qüestions següents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Esmenteu una característica formal destacada d'aquesta obra. 2) Definiu la composició de la taula central on es representa la Mare de Déu i els apòstols. 3) Amb quina tècnica pictòrica es va elaborar l'obra? 4) Indiqueu quin nom rep cadascuna de les parts del retaule senyalades amb un número en l'esquema. 	<p>1 punt</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1) Formes de dibuix sobre fons daurat combinades amb decoracions arquitectòniques i paisatgístiques que donen un caràcter més realista a les escenes. Influència del gòtic italià. 2) Composició tancada i simètrica. 3) Pintura al tremp sobre fusta. 4) 1, carrer central; 2, carrers laterals; 3, muntants; 4, àtic; 5, guardapols; 6, predel·la; 7, espigues. [Es considerarà correcte amb 4 encerts] 	<p>0,25 c/u</p>

<p>d) Observeu el retaule i responeu a les quatre qüestions següents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Per què aquest retaule rep el nom de <i>Retaule de l'Esperit Sant</i>? 2) Esmenteu quatre dels temes representats en aquesta obra. 3) Quin tema es representa en la taula horitzontal de la predel·la, obra de Lluís Borrassà? 4) Quina funció té aquesta obra? 	1 punt
<ol style="list-style-type: none"> 1) Per la representació de la taula central amb el tema de la Pentecosta. 2) A la part dreta: creació del món; creació d'Eva; Anunciació; Nativitat; Adoració dels Reis o Epifania; presentació de Jesús al temple. En el centre: Pentecosta; coronació de la Verge i crucifixió. A la part esquerra: baptisme de Jesús; transfiguració; resurrecció; aparició als deixebles; ascensió; discurs de Pere. A la predel·la: discurs d'Esteve i missa de sant Martí. 3) Enterrament de Crist/La pietat o Plor sobre el Crist mort. 4) Devocional [al segle XIV, la devoció per l'Esperit Sant es va popularitzar, juntament amb la celebració del Corpus Christi] i didàctica. 	0,25 c/u
<p>e) Definiu QUATRE d'aquests cinc termes: perspectiva lineal, perspectiva aèria, <i>sfumato</i>, tenebrisme, <i>non finito</i>.</p>	1 punt
<ul style="list-style-type: none"> • perspectiva lineal: També dita <i>geomètrica</i> o <i>científica</i>. Representació de la tridimensionalitat a partir de recursos geomètrics euclidians que suggereixen la profunditat i s'assemblen molt a la visió estereoscòpica dels humans. • perspectiva aèria: Sistema de representació de la profunditat que, sense renunciar totalment a recursos geomètrics, dona sensació de fondària a base de recursos representatius diversos, com difuminar formes molt allunyades, representar el fons amb tons blavosos. • <i>sfumato</i>: Tècnica pictòrica de Leonardo, en part adaptada de l'observació probable de taules flamenques. Consisteix a difuminar suaument el contorn de les formes, com si hi hagués fum (d'aquí el nom) i representant tonalitats blavoses a l'horitzó. • tenebrisme: Tendència artística que empra contrastos de llum i ombra. Es tracta de representar les figures com si rebessin la llum des d'un punt molt focalitzat, que ressalta les parts il·luminades i deixa fosques, gairebé negres (és a dir, en la «tenebra»), les zones no directament tocades pel raig de llum, • <i>non finito</i>: Tècnica pròpia de l'escultura de Miquel Àngel, en la qual deixava deliberadament sense polir certs sectors d'una escultura, cercant així noves qualitats expressives. 	0,25 c/u

Exercici 2. Obra 3. Volta de la capella Sixtina, de Miquel Àngel	5 punts
a) Situeu l'obra en el context cronològic, històric i cultura corresponent.	1 punt
Cronologia: 1508-1512.	0,20
<p data-bbox="225 528 584 562">Context històric i cultural</p> <ul data-bbox="225 595 1222 1503" style="list-style-type: none"> • Poder del Papat, en aquests moments Juli II, de la família della Rovere. • Va lluitar contra els venecians i els francesos en la defensa dels Estats Pontificis i amb la intenció d'ampliar-los. • Va ser protector d'artistes com Rafael, Donato Bramante, a qui va encomanar els plànols de la Basílica de Sant Pere, i Miquel Àngel, a qui va demanar la decoració de la volta de la Capella Sixtina, a més d'un colossal monument funerari, que, per falta de fons, no es va acabar i del qual ens resta l'estàtua de Moisès, avui situada a l'església de San Pietro in Vincoli. • Va convocar el V Concili del Laterà, per tal d'esborrar la petja del de Pisa. • Importància de Roma com a centre d'art en substitució de Florència. • Cultura humanística. • Maquiavel: <i>El príncep</i> [1513]. • Copèrnic i la teoria heliocèntrica. • A Espanya: <ul style="list-style-type: none"> • Regència de Ferran I. • Pervivència del gòtic amb un incipient renaixement decoratiu. 	0,80

b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu quatre característiques formals, conceptuals o tècniques de l'escultura barroca.	1 punt
<p>Estil: Renaixentista.</p> <p>Característiques de l'escultura barroca:</p> <p>Temàtiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Religiosa <ul style="list-style-type: none"> - Antic i Nou Testament. - Apòcrifs de l'Antic i Nou Testament. - Hagiografia [vides de sants]. • Al·legòrica. • Simbòlica. • Mitològica. • Retrat. <p>Característiques formals i estructurals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expressivitat. • Moviment. • Utilització de diferents blocs de material. • Teatralitat. • Potenciació d'un únic punt de vista. <p>Materials:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilització de diversos materials assemblats: marbre blanc, marbre de colors, bronze daurat, guix... <p>Tipus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Embalum rodó. • Relleu. <p>Espanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imatges religioses i relleus historiatos en retaules de fusta policromada, encarnada i estofada. • Imatges de vestir, principalment en els passos de Setmana Santa. 	<p>0,20</p> <p>0,20c/u</p>

<p>c) Observeu atentament la imatge i responeu a les quatre qüestions següents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Com s'estructura el conjunt de la volta? 2) Quina tècnica pictòrica utilitza l'artista? 3) Com resol Miquel Àngel la manca de perspectiva? 4) Què predomina en les figures: el dibuix o la pinzellada? 	1 punt
<p>a) El sostre es divideix en deu arcs faixons pintats, nou seccions transversals que, al seu torn, se subdivideixen en tres registres per la intersecció de falses cornises.</p> <p>b) El fresc.</p> <p>c) Gràcies a la perfecta representació de l'anatomia i el volum dels cossos.</p> <p>d) Del dibuix.</p>	0,25 c/u
<p>d) Esmenteu cinc escenes o personatges representats, i expliqueu el significat i la funció de l'obra.</p>	1 punt
<p>Iconografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cal indicar com a mínim QUATRE de les escenes centrals i parlar de les sibil·les, els <i>ignudi</i> i els profetes. <p>Significat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tres realitats de l'home: els principals esdeveniments espirituals de la humanitat anteriors a la revelació (a les llunetes, petxines i triangles). • El coneixement i les seves característiques (sibil·les, profetes i <i>ignudi</i>). • La relació directa amb el cel (històries bíbliques). <p>Funció:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Capella dels papes. 	0,40 0,40 0,20
<p>e) Anomeneu cinc obres arquitectòniques d'època moderna (segles XV- XVIII) i esmenteu-ne els autors.</p>	1 punt
<ul style="list-style-type: none"> • San Lorenzo, de Brunelleschi. • San Pietro in Montorio, de Bramante. • Vila Capra o Rotonda, de Palladi. • San Carlo alle Quattro Fontane, de Borromini. • Plaça de Sant Pere de Roma, de Bernini, etc. 	0,20 c/u